

Striden mellem Sokrates og Thrasymachos i Platon's *Staten*

Indledningen

Min opgave er at besvare følgende spørgsmål:

Hvad er der på spil for Platon i konfrontationen mellem Sokrates og Thrasymachos?

Det drejer sig om kapitel 1 i *Staten*, altså tekststykkerne fra 327a til 354b (med særlig fokus på 336b til 354b)¹. Spørgsmålet er formuleret vagt, så jeg har frie hænder ihft. hvordan jeg kan besvare spørgsmålet. Faktisk er det formuleret så vagt, at jeg ville spørge personen hvad han mente med det før at jeg ville besvare det. Men siden at jeg ikke kan det i denne situation, så må jeg bare forsøge at besvare det så godt jeg kan.

Diskussion

Indledende opsummering

Før vi ser på diskussionen mellem Sokrates (herefter S) og Thrasymachos (herefter T), så lad os først kikke nærmere på de del som kommer før diskussionen mellem de to. S er på besøg hos Polemarchus (328b "So we went to Polemarchus' house"). Hos Polemarchus er Polemarchus' far, Cephalus, tilstede. Da Cephalus ser S ankomme, så ønsker han straks at snakke med ham (328c). De starter med at tale om hvordan det er at blive gammel og nogle ting relateret hertil. De kommer til at snakke om rigdoms indflydelse på tilværelsen når man er gammel. Derefter snakker de om rigdom (329c), og i forbindelse med det, så anvender Cephalus nogle vurderende/etiske/moralske udtryk, og til dette spørger S nu ind. S ser ud til at være interesseret i definitionen af at gøre det rigtige "But what about this thing you mentioned, doing right? Shall we say that it is, without any qualification, truthfulness and giving back anything one has borrowed from someone?" (331c). S diskuterer herefter et antal definitioner med Polemarchus (331d til 336a), hvorefter at T tager over. T har været til stede under hele diskussionen og har siddet og lignet en som gerne ville deltage men bare ikke lige kunne få et ord ind (336b). Han siger:

¹ Pojman (1998) s. 97 til 116.

””What a lot of drivel, Socrates! Why are you deferentially borwing and scraping to each other like simpletons? If you really want to know what morality is, then don't just ask questions and look for applause by refuting any and every answer you get, because you've realized that it's easier to ask questions than it is to answer them. No, state an opinion yourself: say what you think morality is. And make sure you state your view clearly and precisely, without saying that it is duty or benefit or profit or gain or advantage: I won't let you get away with any rubbish like that.”

Og han har jo ganske ret. Det er meget nemmere blot at stille andre en masse spørgsmål uden at påstå noget selv (om hvad en rigtig definition måtte være), og blot at stille spørgsmål er generelt ikke særlig brugbart til at opnå resultater med. Jeg bliver selv irriteret hvis nogen bruger den sokratiske metode (som det så fint hedder) i en diskussion.

S, som er typisk for Sokrates, forsøger som svar til dette at spille dum, men det gider T heller ikke høre på (337a). Ganske forståeligt. Efter lidt frem og tilbage snak hvor T forsøger at få S til at påstå noget selv, så giver T op og siger sin egen mening om hvad ”moral” betyder:

”All right, then, listen to this,” he said, ”My claim is that morality is nothing other than the advantage of the stronger party.” (338c)

Herefter begynder S som sædvanlig at spørge ind til hvad T præcist mener med det. S finder det et eller andet eksempel som tilsyneladende ikke er et eksempel på hvad T mener, siden at T beskylder S for at sætte en stråmand op. Efter dette så giver T op og forsøger at forklare sig. Alt dette bliver så ved frem og tilbage indtil S mener at han har tilbagevist alle de definitioner og tolkninger af definitioner som T kunne finde på, og dialogen slutter.

Diskussion

Så hvad er der på spil for Platon (herefter P)? Jeg forstår det spørgsmål som om at jeg skal spekulere på hvad P havde i sinde at opnå ved at skrive denne dialog mellem S og T.

En ide er at han gerne vil vise, med dialogen, at det ikke umiddelbart er klart hvordan ”moral” skal defineres. Det har muligvis været i P's interesse at vise hvordan en række typiske definitioner af ”moral” er utilstrækkelige, og han giver sine argumenter igennem S som tilgængæld snakker med en række forskellige personer som er tilhængere af de definitioner af ”moral” som P mener er forkerte.

En anden ide er at han gerne vil vise hvordan man på en gode måde diskuterer forskellige

definitioner af et ord, nemlig ved at finde på en definition og derefter lede efter modeksempler. Denne praksis er meget normal og bruges den dag i dag. Faktisk bruges den rigtig meget i dag i analytisk filosofi (som er mit interesseområde). Så hvis det var hans plan at udbrede denne metode, så klarede han det rigtig godt, medmindre naturligvis at denne praksis allerede var kendt forenden.

En tredje ting han kunne have tænkt sig med denne dialog var at vise hvordan man kan diskutere filosofi i dialoger på en god måde, noget som man ikke ser særlig meget i dag eller så før P af hvad jeg ved af. Hvis man kikker på de tidligere filosofers (før-sokratikerne) tekster, så diskuterer disse ikke i dialoger (ingen af teksterne i Pojman (1998) af før-sokratikerne er dialoger). Moderne analytisk filosofi bruger heller ikke dialoger, med få undtagelser. Det seneste store kendte værk som jeg kan komme i tanker om som bruger en del dialoger er Hume's *Dialogues concerning Natural Religion*. I moderne analytisk filosofi er der nogle gange dialoger at finde fx i Swartz (1985). Ser man lidt bredere på det og ikke nødvendigvis tænker på dialoger, men blot en en dialektisk diskussion, så er dette relativt normalt nu om dage. Måske med P som inspiration?

En fjerde ting er P's brug af analogier mellem moral (og andre steder i *Staten* mellem alt muligt andet) og forskellige former for erhverv. Intet sted som jeg har læst har P eller en karakter i P's dialoger udtrykt tvivl om brugen af disse analogier som for den moderne læser bedst kan beskrives som *far-fetched*. Måske er P's plan at man bør anvende flere analogier i deres ræsonnering i filosofi.

Litteratur

Louis P. Pojman, *Classics of Philosophy*, 1998, 2nd edition

David Hume, *Dialogues concerning Natural Religion*, 1779

Norman Swartz, *The Concept of Physical Law*, 1985